Şeb-i Yelda

POLONYA

'Edebiyat Aşkına' TEMMUZ 2021 Sayı: 05

Kültür ve Edebiyat Dergisi

10
KAPLAN POSTLU

19
AMİGDALA

20
EZAN ve SİMİT

24
BİR OF ÇEKSEM

ADAM MICKIEWICZ

İÇİNDEKİLER

06
Aslında Birazların Bizcesiydik /
Zebunniso ASROROVA

07
Adam MICKIEWICZ / Zafer AYVAZ

10
Kaplan Postlularda Ağlar /
Semih DEMİR

15
İncinir / Abdulkadir DOĞAN

16
Nespoon'un Dantelleri /
Ahmet AYDIN

18
Bende Senle gelirim / Kadir ÇELİK

19
Amigdala /
Ekrem YURTSEVER

20
Ezan ve Simit / Ali CÖRE

22
Bana Masal Anlatma /
Gülçin Beyza YALÇIN

24
Bir Of Çeksem Roman Olur /
Mehmet KARADAYI

26
Yüzleşme / Elif YURTSEVER

28
Hakikatin Peşinde / Metin ÖZDEMİR

30
Bu da Değil / İsmail GÜLERYÜZ

31
Anneme / Tülin ÇEBİ

32
Üstad / Fuat ÇOMAKLI

35
Zihindeki Adalet Sarayı ve Kırıkların Tartışması /
Alexandra NIZNANY

Şeb-i Yelda

ŞEB-İ YELDA

POLONYA
ŞEB-İ YELDA EDEBİYAT GRUBUNUN İNİSİYATİFİNDE 3 AYDA BİR YAYINLANAN KÜLTÜR - EDEBİYAT DERGİSİDİR.

EDİTÖR MEHMET KARADAYI

YAYIN KURULU ZAFER AYVAZ
DR. AHMET AYDIN
ÖMER FARUK EREN
DR. EKREM YURTSEVER
İBRAHİM ASLAN
METİN ÖZDEMİR

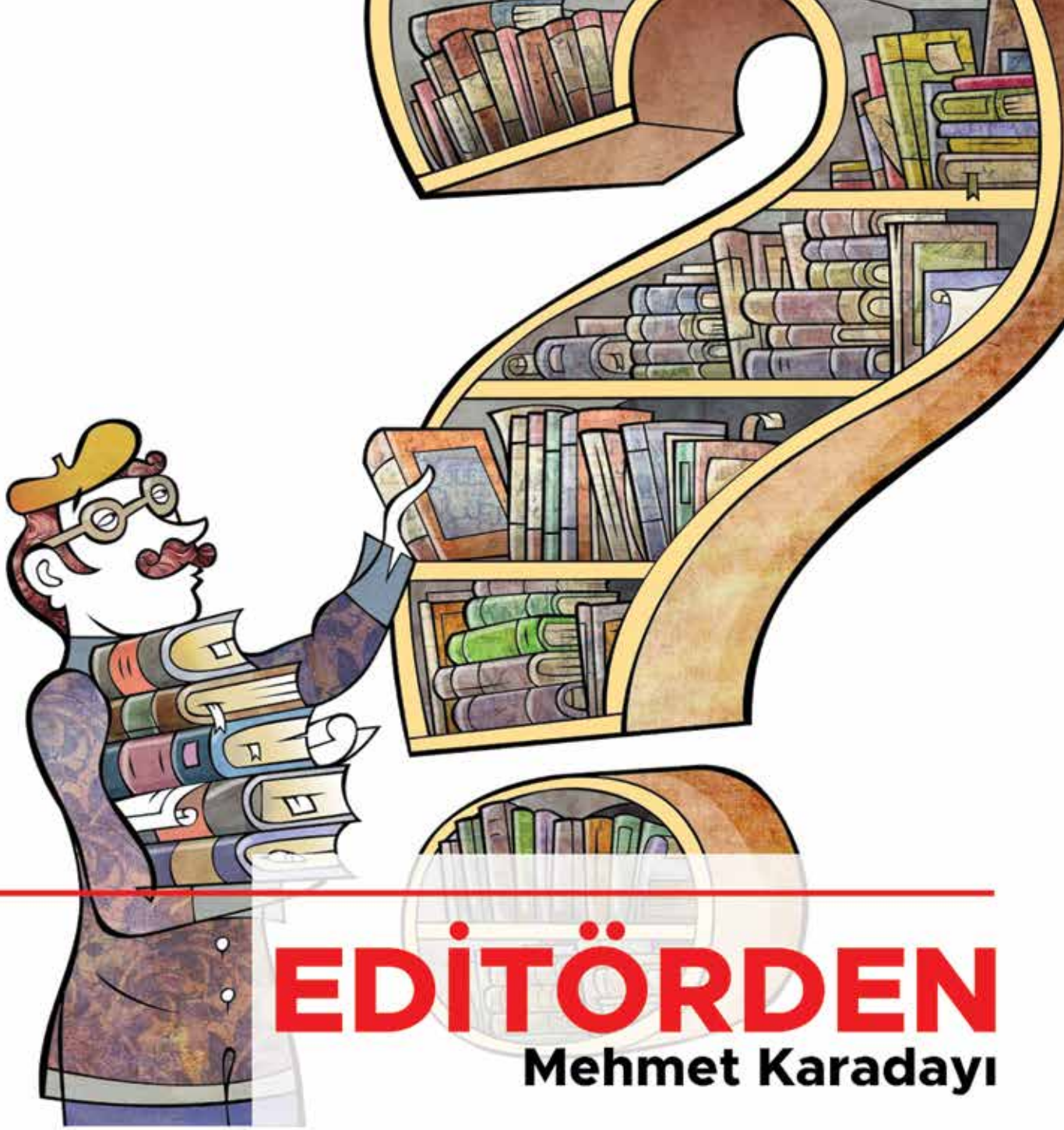
GRAFİK TASARIM UĞUR ORGERİM

SOSYAL MEDYA TANER TAMTÜRK

İRTİBAT sebiyelda2020@gmail.com
Youtube SEB-I YELDA

Yazı Teslim Kuralları
– Dergiye yollanan yazılar gönüllülük esasına dayalıdır, herhangi bir telif ödenmez.
– Yayınlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazar(lar)ına aittir. Dergide yayın yapanlar bu sorumluluğu peşinen kabul etmiş sayılırlar.

EDİTÖRDEN

Mehmet Karadayı

Merhaba sevgili dostlar;

Yeni bir sayı ile huzurlarınızdayız. Her üç ayda bir bu sevinç büyük sancıların neticesinde oluyor. Yazıların toplanması, değerlendirilmesi, kontroller, son okumalar, sıralama, tasarım hepsi ama hepsi üstün gayretler gerektiriyor. Biz bu gayreti göstermekten çok mutluyuz. İnşallah siz de dergimizi okumanın mutluluğunu yaşarsınız.

Dergimizin size ulaşmasında emeği geçen bütün arkadaşlarımızı tebrik ederim.

Zebunniso Asrorova zamana ve onun içindeki "an" kavramına bakışını güçlü kalemiyle dile getirmiş. Sahi size göre zamanın ve an'ın tanımı nedir?

Zafer Ayvaz hocamız Polonya ve Türkiye arasındaki diğer bir ortak değeri tanıtıyor bu yazısında. Polonya'nın Millî Şairi Adam Mickewicz'in İstanbul'a uzanan öyküsü hayli ilginç.

Abdulkadir Doğan bu sayıda da bir şiir ile beraber oluyor sizlerle. Yılların tecrübesi ve engin gönüllü olmanın mahsulü gerçek ilham şiirleri bizler için erdem yolculuğunda birer mihenk taşı niteliğinde.

Semih Demir Gürcistan'ın milli şairi Şota Rustavelli ile tanışmış bir kalenin kapısında. Aşkın, vefanın, mertliğin harman olduğu bir efsanenin kahramanı olmuşlar beraber.

Sadece Polonya'nın değil bütün dünyanın bir zamanlar en kuvvetli geleneği olan dantellerin tekrar dünyada gündem olmasına sebep olan bir sokak sanatçısı Nespoon Ahmet Aydın 'ın kaleminden sizlerle buluşuyor.

"Aşkı ölümsüz kılan vefadır" desek abartmış olmayız zannederim. Ben de Senle Gelirim diyen Kadir Çelik Elif ablanın vefasını satırlara nakşediyor.

Polonyalı bir avukat dostun ezan ve simitte görünür olan Türkiye sevgini Ali Cöre'nin harika anlatımıyla okuyacaksınız.

Siz hiç amigdala ve frontal korteksin tarihi bir hadise anlatıldığına şahit oldunuz mu? Ekrem Yurtsever tıp eğitimini kolay ve ilgiye açık hale getirecek bir örnekle bu sayımızda.

Gülçin Beyza Yalçın masal ninelerimizin yerini alan TV belasına dikkat çekiyor bu yazısında.

Bir Of Çeksem Roman Olur diye cümle mi olur? Eğer yazarsanız olur diyor Hüseyin Enver.

Elif Yurtsever hayata farklı bakmanızı sağlayan hikayelerinin ikincisiyle yine konuğumuz. Genç yetenekler ümit ışığımız bizim.

Ne istediğinin farkına varmak en büyük nimetlerden olsa gerek. İsmail Güleryüz neyi reddedip neyi isteyeceğini bilenlerden.

Metin Özdemir eğitim yazılarına devam ediyor. Her yazı adeta bir öğretmenlik formasyonu dersi gibi. Eğitimciler mutlaka okumalı.

Alexandra Niznany zihinleri meşgul eden sorularıyla aramızda:

"Gelecekte ne olacak?
Nasıl bir sonum olacak?
Bir gazete sayfasında küçük bir köşede ismim;
Sadece bir kağıt parçasında mı olacak? O da şanslı isem."

Tülin Çebi anne hasretinin yangın yerine çevirdiği bir yüreğin tercümenı olmuş.

"Aramıza girdiyse uçsuz bucaksız bu yollar
Seni ancak gökyüzü anlar anne
Beni ise rüzgarlar..."

Fuat Çomaklı üstad diye hitap ettiği Olcay beyi salgına kurban vermenin acısını paylaşıyor bizimle.

Sevgili dostlar dergimizi dostlarınızla paylaşmayı, yazılarınızı göndermeyi unutmayın. Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle.

"Aramıza girdiyse
uçsuz bucaksız bu yollar
Seni ancak gökyüzü anlar
ANNE
Beni ise rüzgarlar..."

Biz Aslında Birazların Bizcesiydik

Zebunniso ASROROVA

Şu an artık ân olmaktan çıkmış durumda
Zaten hiç bir zaman an andan ibaret değildi, olmayacak da
Eskiden vardı birazcık ve bir nebze de işin sonrası
İnsan olarak geldiysek şu dünyaya
Biz daha gelmeden bizim için hazırlanan bir yol vardı ve biz yürüdük
Hoş bazen değiştirmek istedik, bize sunulan güzergaha desenler ekleyelim istedik.
Ama koyduğumuz her desen yine bizden önce bizimmiş gibi ama asıl bizim olmayan izlerle döşendi.

Sonra tekrar yürüdük biraz gurur, biraz itina, biraz öfke biraz heyecan ile

Biz aslında birazların bizcesiydik
Ve her birazlardan oluşumuz öncelere ve sonralara dayanırdı.
Her adım atışımız sonrayı düşündüğümüzdendi.

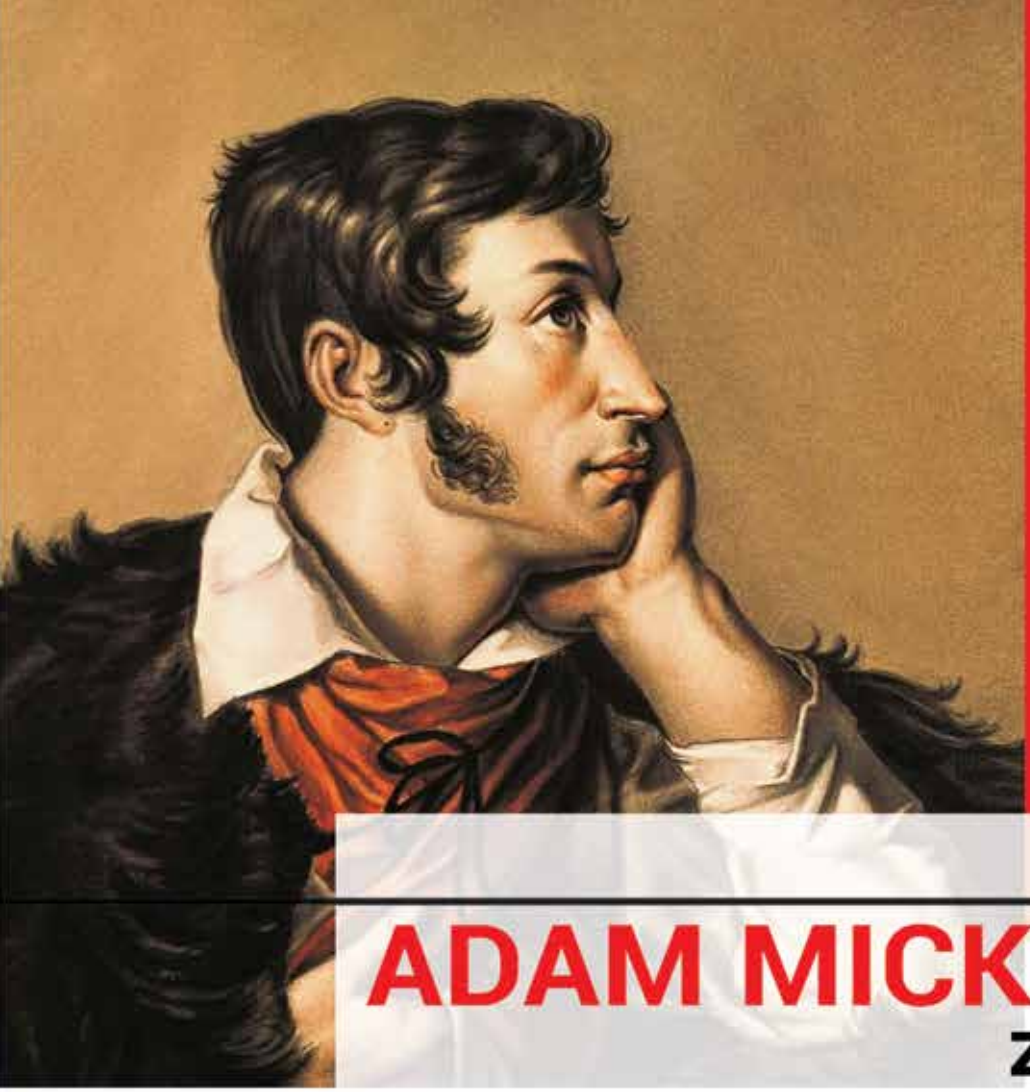
Bazen tökezledik, düştük
Arkamıza bakarak, öne doğru ilerleyişimizde...
Bazen uçtuk veya uçtuk sandık
Birazların toplanarak çokları oluşturmasından

Sonra yine durduk, şaştık ve o ana "an" dedik.
Aslında bakılırsa o anda geçmişten birazların verdiği çokça yorgunluğu
ve yarınların veremediği birazca ümitleriydi duruşumuz.

Zaman
Ona anlamlar yükledik
İnsafsız dedik
Acımasız dedik
Her şeyin ilacı
Bekleyene geçmez
Durmayana yetmez
Durana bitmez dedik

Ve tüm bu biraz biraz direnişlerimiz
Zamanı, bizi, geçmişi ve belki de
yarını anlama veyâ anlamama çabamızdı.

Belki de durarak yürüyüşümüzdü...
Ve bitmek bilmeyen biz oluşumuzdu.

ADAM MICKIEWICZ

Zafer AYVAZ

Hürriyeti sevmeye ve hissetmeye muktedirsen şayet,
Konuşmamız için söze ne hacet.
Ben senin iç çekişlerini, sen benim göz yaşlarımı anlayacaksın
Ve sıkacaksın elimi - işte Polonyalının dili.

1855 yılının 30 Aralık günü, içinde Adam Mickiewicz'in naaşının bulunduğu tabut, İstanbul'da bir kağnının üzerinde, yağmurun altında, çamurlu, dar sokaklardan geçerek ağır ağır Pera Yokuşu'nu tırmanıyordu. Yürüyüş kolunun önünde orkestra, cenaze marşını çalarken onun peşi sıra birçok milletten insan omuz omuza yürüyordu. Tabut, cenaze ayini için Pera'daki Katolik kilisesine getirildi. Ancak yağmurun çiselediği soğuk havada insanlar dağılıp gitmedi. Kortej, Pera'dan Tophane'ye ulaştı; burada bir sandala konulup "Fırat" posta gemisine gönderildi ve Adam Mickiewicz'in naaşı Fransa'ya doğru denize açıldı.

Adam Mickiewicz, Polonya'nın komşuları tarafından parçalanmasından birkaç yıl sonra, 24 Aralık 1798 tarihinde, günümüzde Belarus sınırları içinde olan eski Polonya kenti Novogrodek'de doğmuştu. Polonya-Litvanya Devleti'nin toprakları iki işgalle aşama aşama Rusya, Avusturya ve Prusya devletlerinin eline geçmişti. Ama 1795'teki üçüncü işgalde ülke tümüyle haritadan silinmiş, bu büyük güçler arasında tamamen paylaşılmıştı.

Mickiewicz, haksızlığa uğramış ve türlü baskılarla karşı karşıya kalan halkının duygularını, çok genç yaşlarından itibaren, şiir diline dönüştürmeye başladı. Polonya'lılarda özgürlük için mücadele ateşini körükleyici eserleri daha genç yaşlarında iken geniş bir okuyucu kitlesi buldu. Ulusunun acılarını şiirleştirdiği "Atalar" adlı destanını 21 yaşında kaleme aldı. Hem bu manzum destan hem de diğer eserleri dünya klasikleri arasında sayılmaktadır ve birçok dile çevrilmiştir.

Adam Mickiewicz, yalnızca bir dava şairi değil, aynı zamanda yurdunun özgürlük mücadelesi içerisinde görev üstlenen bir dava adamıydı. Polonya'nın özgürlük mücadelesini desteklemek için, 1819 yılında okuldaki arkadaşlarıyla birlikte bir gizli bir örgüt kurdu. Bu örgütün adı "İlim Aşıkları" idi. Zaman zaman toplantılar yapılıyor, bu toplantılarda şiirler okunuyor, öğrenciler çok çeşitli konular üzerine tartışmalar yapıyorlardı. Dolayısıyla, örgütün faaliyeti görünüşte bir fikir kulübü etkinliğiydi. İlim Aşıkları örgütünün 1823 yılında Çarlık Rusya'sı tarafından kapatılmasından sonra okul arkadaşlarından biri Amerika'ya, diğeri İran'a göç etti. Birçoğu Fransa'ya sığındı. Mickiewicz, önce Vilnius'da bir manastırda hapis tutuldu. Ardından yargılandı ve 1824'te bazı arkadaşlarıyla birlikte Sibirya sürgünü cezasına çarptırıldı. Şair, ilk gençlik yıllarından itibaren bu komitacı yaşantısını İstanbul'daki ölümüne kadar sürdürdü.

Şair artık vatanından uzakta, ama kalbi her an vatanı için çarparak yaşayacaktı. 1825 yazında Kırım'a yaptığı yolculuk, onun Türk kültürüyle ilk yakın teması olmuştur. Bu gezi, „Kırım Soneleri" adlı eseri meyve verdi. Buradaki bazı şiirlerde şair, Goethe ve Byron'da da görülen Doğu motiflerini birçok Doğu kökenli sözcük kullanarak ilk kez şiirine sokmuştur. Bu sözcükler içerisinde, örneğin "Çadırdağ" sonesinin içerdiği "minare", "yeniçeri" ve "padişah" gibi Türkçe sözcükler de bulunmaktadır.
Şair 1829 yılında Rusya'dan ayrıldı ve Polonya'nın bağımsızlık davası için İtalya, Almanya, Macaristan ve Romanya'daki Polonyalı göçmen toplantılarına katıldı. Sürgün yıllarının çoğunu, Paris'te profesörlük yaparak, bir taraftan da Fransa'ya sığınan Polonyalı ihtilalcilerle iş birliği içerisinde çalışmalar sürdürerek geçirdi. Bu dönemde şiir ve yazılarının ana teması, bağımsızlığını yitirmiş ulusların savunulması ve insani duyguların dünyanın her yanına hâkim olabilmesidir. Şu mısralarda onun bu düşüncelerinin izi görülür: „Ben kendimi milyon sayarım. Çünkü, milyonlarca ezilmiş insanın ıstırabını çekiyorum."

Paris Hayatı

Başarısız olan 1830 Kasım Ayaklanması sonrasında Adam Mickiewicz Fransa'ya gitti. Fransızca'yı bir hatip kadar, olağanüstü derecede iyi konuşmaktaydı. Dönemin Fransa Millî Eğitim Bakanı, üniversitede bir Slav Edebiyatı kürsüsü kurdurdu ve orada şaire hocalık görevi verdi. Üniversitedeki görevini sürdürürken, bir yandan da Fransa'da yaşayan Polonyalıların örgütlenmesini sağlamaya çalıştı. Bu amaçla İsviçre'ye gitti, ardından Roma'ya geçti ve orada da bir süre Slav Dili profesörlüğü yaptı. Tekrar Paris'e dönerek "Ulusların Kürsüsü" adlı bir dergi çıkartmaya başladı. Dergi, var olma hakları ellerinden alınmış, zulme uğratılmış bütün halkların sözcülüğünü üstlenmekteydi.

İstanbul Hayatı

Kasım Ayaklanması'nın ardından olumsuz şartlarda, Polonya'nın özgürlüğü için "Şark Meselesi" denilen durumdan yararlanma siyasetini geliştiren göçmen grubu, Prens Adam Czartoryski etrafında, Paris'te, Lambert Otel adıyla toplandı. Bu grup, Avrupa'nın yeniden yapılanması sürecinde Polonya'nın özgürlüğüne kavuşacağını öngörüyordu. Ayrıca; Türkiye'nin Polonyalılara karşı iyi niyetli tutumu bilindiğinden, Türk hükûmetiyle bağlantı kurulması kararı alınmıştı. Osmanlı-Rus anlaşmazlığı da uzun bir süredir devam etmekteydi. 1853'te Kırım Savaşı patlak verdi. İngiltere ve Fransa, Osmanlı İmparatorluğu'nun yanında yer aldılar. Bu üç büyük gücün, Çarlık Rusya'sını yenilgiye uğratabileceği ve böylece Polonya'nın da bağımsızlığına kavuşabileceği umudunu doğurmuştu. Polonya'nın yurtsuz kalan askerleri, bu savaşta Rus'lara karşı Türk'lerle omuz omuza çarpışacaktı. Adam Mickiewicz, 1855'te İstanbul'a geldi. Amacı, 1848 yılında Osmanlı Devleti'ne sığınan Polonyalıların durumunu incelemek ve Kırım Savaşı'nda onların Türkiye safında yer almalarını sağlamaktı. Osmanlı Devleti'nde, Polonyalı Kazaklardan bir askerî birlik kurulmuştu. Birliğin komutanlığına ise Polonya asıllı Michał Czajkowski atanmıştı.

Czajkowski daha sonra Müslüman oldu ve Sadık Paşa adını aldı, Sadık Paşa, Adam Mickiewicz'in çok eski bir dostuydu. O da Mickiewicz gibi bir yazar ve şairdi.

Paris'ten Türkiye'ye yapılan çok pahalı yolculuktan sonra içine düştükleri maddi sıkıntı, şair ve arkadaşlarını mütevazı bir yaşantıya zorluyordu. İstanbul'da ikamet eden Polonyalılar birkaç defa yardım teklifinde bulunmuşlardı ama Mickiewicz bu yardımları kabul etmek istemedi.

3 Ekim 1955 günü Burgaz'a doğru yola çıktı. Orada savaşa hazırlanan Polonya birliklerini ziyaret etti. İstanbul'a döndüğünde ağır hastaydı. Olumsuzluklara rağmen, Mickiewicz İstanbul'da bulunmaktan memnundu. Sağlığının bozulması dışında, burada kendini Fransa'da olduğundan daha özgür hissediyor, bu doğu ülkesini gelenekleri ve görünümü açısından kendi yurduna daha yakın buluyordu: "Burada kesinlikle hoşunuza gidecek bir şey var ki, o da dürüstlük ve satıcıların ılımlılığı. Bu kentin büyük pazarlarını gezerken sizi düşündüm. Kimse beni içeri davet etmedi. Hiçbir ilan ya da reklam yok. Sokulup mallara baktım, bu sırada dükkân sahibi, varlığımdan habersizmiş gibi davrandı. Sorduğumda, malın fiyatını söyledi ve tekrar derin düşüncelerine daldı. Türk parasıyla sorunum olmadığından, malı bana kredi olarak önerdi. Hayatımda ilk kez alışveriş yapmaya niyetlendim."

Mickiewicz'in aslında epey bir süredir midesinden rahatsız olduğu ve sağlığına daha fazla özen göstermesi gerektiği biliniyordu. Burgaz'daki koleralı hastalara geçmiş olsun ziyaretinde kaptığı hastalık onu 10 gün gibi kısa bir süre içerisinde ölüme götürdü. Hastalığının kolera olduğunun ve bu hastalıktan kurtuluşu olmadığını biliyordu. Polonya'nın özgürlük davası uğruna Türkiye'ye gelmiş ve başında bekleyen vefalı arkadaşlarına şu son sözlerini söyledi: "İstanbul'da, koleradan öleceğimi önceden bilseydim, yine de buraya gelirdim. Çünkü bu benim görevimdi.

Ben, Fransa'da bir ilim akademisinin genel sekreteri olmaktansa, bir Türk taburunun katibi olmayı tercih ederim. Polonya'nın, komşu düşmanlar tarafından ezilmesine hiçbir devletin ses çıkarmadığı günlerde, tek dostumuz Türkler olmuştur. Biz Türk'leri düşmanımızın önünde eğilmediği ve Polonya'nın işgalini kabul etmediği için, üstün bir millet olarak severiz."

Vefatından sonra çıkartılan iç organları, yaşadığı binanın bodrumuna gömüldü. O zamanki usule göre tahnit edilen cesedi, Fransa'nın Türkiye'deki elçiliği vasıtasıyla Paris'e gönderildi. Zira şair, her yerde III. Napolyon'un misafiri sayılıyordu. Mickiewicz'in naaşı Paris Madlen Kilisesi'nde yapılan bir törenden sonra, orada toprağa verildi. 1890 yılında da Paris'teki mezarı açılarak, kemiklerinin bakiyesi Polonya'ya gönderildi. Krakow'da bulunan Wawel Kraliyet Şatosu Kilisesi mezarlığına gömüldü. Altmış yıllık vatan toprağı hasreti, belki böylece dindirildi. Cansız bedeni üç farklı şehirde, üç farklı toprağa karışmıştır. İstanbul, Paris ve Krakow şairin hatırasını topraklarına karıştırmış, onun evrenselliğini belgeleyen şehirlerdir.

Şairin İstanbul'da vefat ettiği bina yangında yok oldu. Bu binanın yerine yapılan binada şairin vefatının 100. yıldönümünde, 1955 yılında, Adam Mickiewicz Müzesi hayata geçirilmiştir. Aynı zamanda binanın bodrumundaki bir oda da şairin sembolik kabri olarak belirlenmiş, odaya bir haçla birlikte bir hatıra levhası yerleştirilmiştir.

Kaplan Postlular da Ağlar

Semih DEMİR

Gürcistan'a geleli epey olmuştu. Her zaman karşıdan seyrettiğim Nari Kalesi'ne çıkmaya karar vermiştim. Burası Ortaçala (Ortacalar) denen yerde bulunuyor ve eski Tiflis olarak biliniyordu. Osmanlı'dan kalma hamam ve diğer yapıların bulunduğu yerler buradaydı. Burası uzun yıllar boyunca Müslüman halkın ikamet ettiği bir yerleşkeydi. Sovyetler Birliği zamanında birçok müslüman göç etmiş ve islami yapıların çoğu yıkılmıştır. Kraliçe Tamara ve sonraki Gürcü kralların göstermiş oldukları hoşgörü ve civanmertliği Sovyetler gösterememiş; hatta bu muhteşem kültürel mirası hunharca yok etmiştir. Sovyetlerden sonra Gürcistan halkı geriye kalan ortak mirasa sahip çıkmaya çalışmıştır. Şimdilerde halen faaliyette olan bir cami var. Biraz dolaşıp vakit geçirmek ve Tiflis'in kaleden nasıl göründüğünü seyretmek için kaleye tırmanmaya başladım. Zorlu bir tırmanış olacağı belliydi ama tarihin içinde bir yolculuk yapıyor gibi eski zamanlara götüren manzarayı ve sakin sakin akan Küri Nehrini seyre dalmak istiyordum. Nari Kalesi, Tiflis'e hâkim bir tepede kurulmuştu ve tüm şehri yukarıdan görebiliyordu.

Bagrationi (Bagratlılar) Hanedanı'ndan Kraliçe Tamara'nın heykeli kalenin tam uç tarafında şehrin her tarafından görülecek şekilde durmaktaydı. Kraliçenin bir elinde kılıç diğer elinde ise şarap kadehi vardı. Rivayetlere göre kraliçe bu duruşuyla "Kötülük için gelenler kılıcımın tadına bakar, dostluk için gelenlere de şarabımdan ikram ederim." demekteymiş. Kraliçe Tamara heykeli, bir başka deyişle Gürcü Ana heykeli ve Nari Kalesi Tiflis'in simgesidir. Kaleye turistlerin kolay çıkabilmeleri için teleferik yapılmış. Bu hizmetten uygun bir ücret karşılığında faydalanabiliyorsunuz. Eğer tırmanmayı göze aldıysanız kaleye ince ve dik bir patika yol da çıkmaktadır. Patika belli bir noktadan sonra birçok basamaktan oluşan manzaralı bir yola evriliyor. Kalenin alt kısmında bir kilise var. Kiliseden sonra yukarı çıkmak için epey yürümek lazım.

Kilisenin yanına varınca ayaklarım kilitlendi adeta. Yorgunluktan gitmek istemeyen ayaklarımı dinlendirmek için kilisenin yanında manzaralı bir kayanın üstüne oturdum ve Tiflis'i izlemeye başladım. Bir ara gözüm kilisenin yanındaki botanik vadiye giden yola kaydı. Bugüne kadar hiç ilgimi çekmemişti, onun için de hiç gitmedim.

Kilisenin kapısının çaprazında bir adam vardı. Elinde kalınca, deftere benzer bir şey tutuyor ve sürekli yazarak etrafı seyrediyordu. Kimi zaman fısıldayarak, kimi zaman da haykırarak bir şeyler söylüyordu. Bir ayağa kalkıyor bir oturuyordu. Belli ki hararetli bir şeyler yazıyordu bu eski deftere. Üzerindekiler orta çağdan kalma Arap kıyafetlerine benziyor ve bilge bir adamı andırıyordu. "Arap bir turisttir." diye içimden geçirdim. Adam bir divit ve hokkayla elindeki deftere sürekli yazıyordu. Bakan herkes ondaki heyecan ve dikkati görebilirdi. Ona baktığımı görünce gülümseyerek kendi dilinde bir şiir okumaya başladı. Yanıma gelip kayanın üstüne oturdu.

"Delikanlı, çok az kaldı. Kraliçe Tamara'ya bunu sununca çok memnun olacak. Bir de aşkıma cevap verirse artık dünyalar benim olur."
"Tamara kim? Tanımıyorum."
"Nasıl tanımazsın haşmetli, güzeller güzeli kraliçemizi! Onu tanımayan mı var? Hele o zarafet, o güzellik tanınmaz mı, ne diyorsun sen?"
"Kusura bakmayın ben yabancıyım, buralardan kimseyi tanımıyorum."
"Sen de tanırsın, her Pazar kraliyet muhafızlarıyla buraya kiliseye gelir. Gelince sen de tanırsın"

Bir şey dememe fırsat vermeden elindeki tomarla yazıyı önüme koymaya başladı. Renkli mürekkeplerle gürcü harfleriyle uzun uzun bir şeyler yazmıştı. Mesnevi tarzı bir kitaba benziyordu. Bir anda egzotik ve destansı bir şeyler anlatmaya başladı.

“Bak bu Komutan Avtandil, Arap'tır kendisi. Çok cengâver yiğit bir komutandır. Orduları dize getirir. Ama şu sıralar çok dertli Arap Şahı Rostevan’ın kızı Tinatin’e âşık olmuş. Ama kız aşkına karşılık vermiyor. Şah çok yaşlandığı için de tahtını kızına devrediyor. Avtandil ne yapsın? Aşkından her şeyi yapmaya hazır. Tinatin ondan canını istese hiç çekinmeden çeker verir. Çok büyük bir aşk yaşıyor. Aynı benim Tamara’ya olan aşkım gibi çok büyük.”
“Yok mu sevenleri kavuşturmanın bir yolu?”
“Olmaz mı? Var tabii. Tinatin, Avtandil’den babasını yenilgiye uğratan kaplan postlu şövalye Tariel’i getirmesi halinde onunla evleneceğine söz verdi.”
“O nasıl olacak? Tariel’i getirmek kolay mı? Bak orduları dize getirmiş.”
“ Kim sana kolay olduğunu söyledi ki?! Ama yiğit odur ki zor olanı başarır ve aşkına layık olur. Hiç olmazsa o yolda ölür.”
“Gidiyor mu peki Avtandil?”
“Gidecek ve bulacak Tariel’i, ama Tariel’in de derdi büyük o da yıllardır sevgilisi Nestan Darecan’ı arıyor. Onu bulmadan gelmez”
“Nestan Darecan da kim? Ona ne olmuş?”
“Hint kralının kızı Prenses Nestan Darecan.”
Benim anlamadığımı ifade eden bakışlarımı görünce devam etti;
“Dur anlatayım sana acele etme zaten bunun için gelmedin mi buraya? İlk sana bu efsaneyi anlatıyorum. Kıymetini bil.”

Derin bir soluk alıp başladı anlatmaya:
“Tariel, Avtandil ile karşılaşınca hayat hikâyesini anlatır Avtandil’e. Avtandil çok etkilenir ve Tariel ile dost olur. Prenses Nestan Darecan’ı bulmak için birlikte yollara düşerler. Tariel, Kralın kızı Nestan’a âşık olur ama Nestan bir gün esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolur. Tariel çılgına döner ve Prensesi her yerde aramaya koyulur. Tariel'i merak edenler onu kendini çöllere vurmuş ve umutsuz bir şekilde sevgilisini ararken bulurlar.”
Burada araya girdim;
“İyice karmaşıklaşmaya başladı bu iş. Anlat bakalım; bulacak mı Prensesi?”
“Avtandil, Tariel’e prensesi bulmak için yardım teklif eder. Tariel de kabul eder. Birlikte aramaya başlarlar. Uzun bir araştırmadan sonra Pridon onlara yardım eder”
“Pridon da kim?”
“O Mulğanzar ülkesinin kralı ama tam bir kahraman. Pridon, Avtandil ve Tariel’le kardeşlik yemini eder. Nestan’ı bulur. Tariel ile Nestan evlenirler ve Hindistan tahtına otururlar.”
“Peki, Avtandil, Tinatin’e kavuşuyor mu?”
“Tariel sözünü tutar ve o da Avtandil’e yardım eder. Avtandil de Tinatin’e verdiği sözü yerine getirdiği için evlenirler onlar da Arabistan’ı yönetmeye başlarlar.”
“Yani herkes sevdiğine kavuşur.”
“Hayır, herkes değil ben daha Tamara’ma kavuşmadım”

“Bu hikâye gerçekten yaşanmış mı?”

“Ben burada akıl, tutku, irade, düşünce arasındaki bitmeyen çatışmayı anlattım. Tariel tutkuyu temsil eder Nestan ise güzelliği. Nestan çok güzeldir, ihtişam ve güzelliklerle hüküm sürmek ister. Kendisini seven adamdan kahramanlıklar bekler. Onun için her türlü tehlikeyi göze almasını ister. Nestan, ağlar, kendini umutsuz hisseder. Nestan, aşkı söz konusu olduğunda kaplan pençelerini gösteren hırçın ve kabına sığmayan tutku ışığını yakan ölümsüz dişiliktir. Ayrıca Nestan kapatıldığı zindanda kendisini kurtarmaya gelerek kapıları kıracak olan Tariel’i bekleyen vatanı temsil eder.”

Heyecanı artmıştı. Coşkuyla devam etti;

“Nestan’ı görünce Tariel’in aklı başından gider ve sadece duygularıyla, tutkusuyla hareket etmeye başlar. Her şeyi terk eder, hiç bir şeyin önemi kalmamıştır Tariel’in gözünde. Tek tutkusu, düşüncesi, umudu Prenses Nestan’dır. Kral, kızı Nestan’ı çinli bir prense nişanlar. Bunu duyan Tariel Çin’e savaş açar ve prensesin nişanlısını öldürür. Aşkı için kendini tehlikeden tehlikeye atar. Nestan kaybolduğunda çöllerde onu arar, kaderine ağlar ve hatta deli olduğuna inanır.Bir ara çölde bir aslan ile bir dişi kaplanın kavgasına şahit olur. Bunun doğada bir aşk gösterisi olduğuna inanır kendince.

Aslanı çok kaba bulur çünkü dişi kaplana karşı çok serttir ve kaba davranmaktadır. Bundan dolayı aslanı öldürür ve kaplanı kucaklamak ister. Ama kaplan Tariel'e saldırır. Tariel, kaplanın pençeleri ve dişlerinden ürkmez ve onu da öldürmek zorunda kalır. Kaplanın postundan kendine bir pelerin yapar. Aşkı Nestanı hatırlar ve orada bayılır. Rüyada Nestan'ın Kaheti adında bir kalede esir olduğunu öğrenince tekrar canlanır ve adeta küllerinden yeniden doğar. Nestan'ın zindanda esir tutulduğu kalenin kapısını kırar ve sevdiğini kollarına alır. İşte bu kavuşma da aşkın ve adaletin zaferidir"

"Çok ilgi çekici ve sürükleyici bir hikâye olmuş. Peki, Avtandil ve Tinatin neyi anlatıyor?"

"Avtandil de tutku ve aklın arasındaki çatışmadan payını almıştır. Gayretli ve çaba gösteren biridir. Dostluğa, onura, cesarete ve aşka önem veren bir kahramandır. Gerekirse dostu için kendi arzu ve isteklerinden bir süre de olsa vazgeçip fedakârlık gösterir ve canını ortaya koyar. Soğukkanlıdır her zaman ve insanın kendini kontrol edebileceğine sahip olduğu güçlere hükmedebileceğine inanır."

Tərcümə edən: Ruhin Sadıq

Bu bir durr-i yetim gibi dolaşırdı elden ele
Kadim İran masalıydı, çevrilmişti bizim dile
Bulup çektim nazma onu, hayırlı işe başladım
Umarım ki güzel sultan öz lütfuna layık bile

"Bu efsane aslında bir İran efsanesidir bunu avucumun içinde buldum. Buradaki Tinatin ise aslında benim Tamaram'dır. Çünkü ne Hint'te ne de Arap'ta hiçbir kral tahtını kızına devretmemiştir. Ama Tamara'ya babası tahtını devretti."

"Harika olmuş eline yüreğine sağlık. Sen Tamara'ya kavuşacak mısın?"

"Bakacağız ben şimdi bu efsaneyi aşkımın bir hediyesi olarak Kraliçe Tamara'ya sunacağım. Hem bu eseri hem de beni kabul ederse. Avtandil gibi mutlu ve mesut olarak sevdiğimin yanında olacağım."

Birden gözleri parladı;

"İşte! Son kısmı da yazdım tam bin beş yüz seksen yedi beyit oldu. Hadi bana müsaade. Ben Şota Rustaveli tanıştığıma memnun oldum."

Bir baş selamı verip hızla yanımdan uzaklaştı. Ben yönümü kaleye çevirip tırmanmaya başladım. Kaleye ulaşmaya çok az kalmıştı ki Şota'yı kalenin kapısında oturmuş gözyaşlarıyla Tiflis'i seyrediyorken buldum. Yanına yaklaştım. Beni fark edince başını kaldırdı ve yaşlı gözleriyle bana baktı. Ağlamaklı titrek bir sesle;

"Kaplan postlu şövalyeyi kabul etti ama beni reddetti. Tamara ona sunduğum aşkımı kabul etmedi."

"Üzülme demek isterdim ama bunun çok zor olduğunu sen benden daha iyi biliyorsun."

"Üzüleceğim elbette ama son ana kadar beni de kabul edeceği anı bekleyeceğim. Bir gün belki benim aşkıma yanıt verecektir."

Elinde sanki bir tomar kağıt varmış gibi bana uzattı. Ben aşağıda elinde gördüğüm defteri kastettiğini anladım. Gözlerindeki yaşların arasından parlayan ümit kıvılcımları eşliğinde devam etti;

"Ben aşkımı ölümsüzleştirdim asırlar boyu insanlar Avtandil ile Tinatin'in aşkında aslında benim sevgimi, tutkumu görecekler."

1 İlyas ÜSTÜNYER; s.76 Şota Rustaveli ve Kaplan Postlu Şövalye'nin Fikri Yapısı

Dudaklarımdan dökülen sözlerin ona teselli olmayacağını biliyordum ama bir hakikati de ifade etmem gerekiyordu;

"Aşk akılla anlaşılmaz; yürekte yaşanır."

Gördüğüm hayal miydi yoksa gerçek mi? Tamamen beynimin bana oynadığı bir oyundu belki de. Şota Rustavelli'nin Gürcü Krallığı'nın en ihtişamlı zamanında "altın çağda" 12. yüzyıl sonları ile 13. yüzyıl başlarında yaşadığını biliyordum. Rustavi'de doğduğu için şehrine atfen Rustavelli deniyordu. Gürcü edebiyatının en büyük şairlerindendi. Rustavelli, Kraliçe Tamara'ya âşık olmuş, ama aşkına karşılık bulamaması nedeniyle Kudüs'e gitmiş, oradaki Gürcü manastırına yerleşmiş ve orada ölmüştür.

Şota Rustaveli, kendi eserinde anlattığı Avtandil'in aksine aşkına kavuşamamış, reddedilince büyük bir hayal kırıklığı yaşamış ve bu acıya dayanamayarak vatanını terk etmişti.

2 Not:Yazımızın Şota Rustaveli'nin Kaplan postlu şövalye eserinin Türkçe çevirisinde İsmail YERGUZ'un çalışmasından faydalanılmıştır. https://www.chveneburi.net/edebiyat/sota-rustaveli-ve-kaplan-postlu-sovalye-h579.html

İNCİNİR

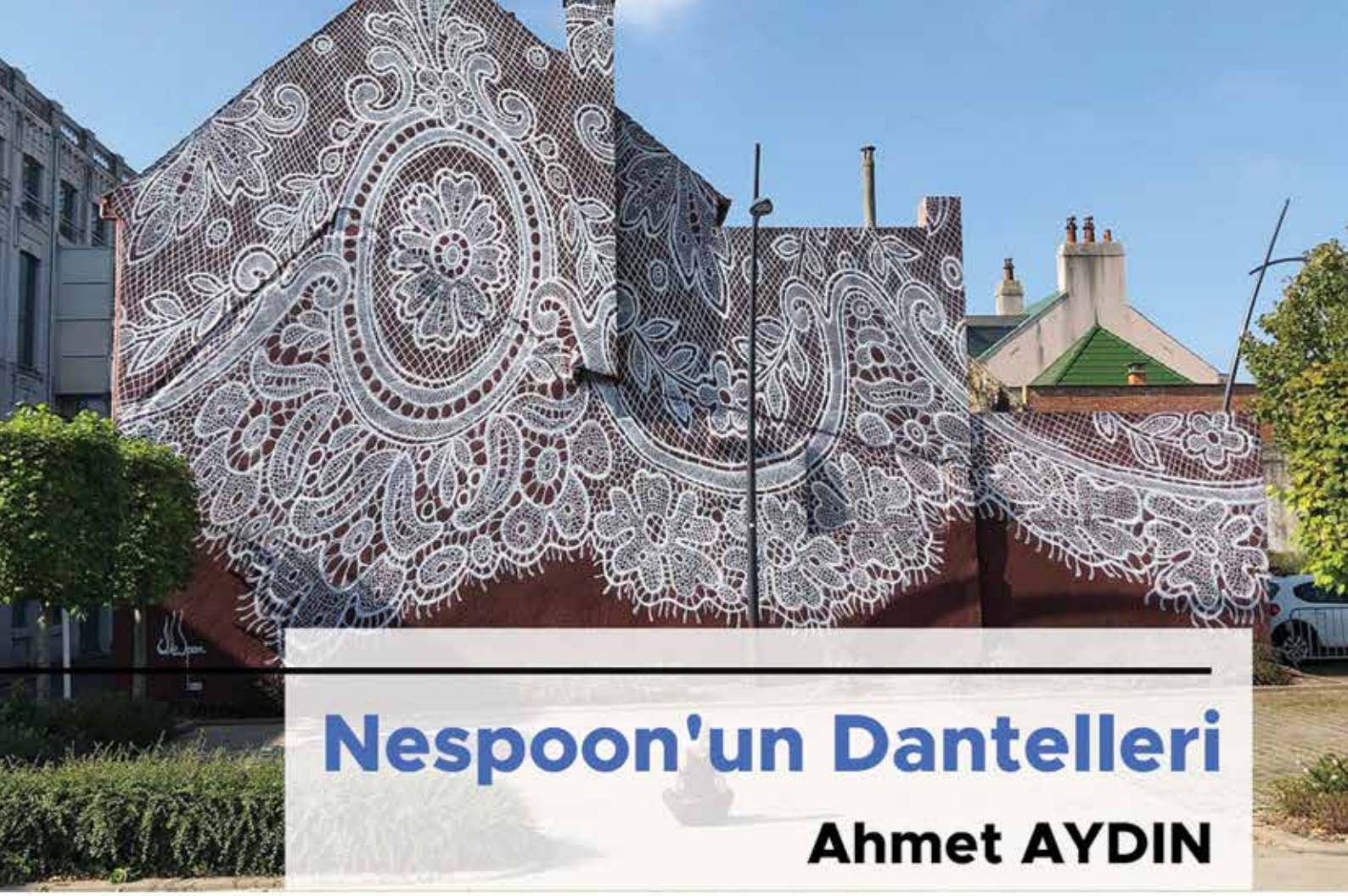
Abdülkadir DOĞAN

1
Evradı, ezkârı, noksan edince.
Nerede yürüsen toprak incinir.
Zikrine bir engel, insan edince.
Yeşile basarken yaprak incinir.
2
Koltuğun altında hava verince.
Uçarsan düşersin kuyu incinir.
Namazın abdesti dava edince.
Nehir-derya-pınar suyu incinir.
3
Gecenin sülüsü naim geçince.
Zulmeti dağıtan nurlar incinir.
Hayr-u hasenatı izhar edince.
Fakirden ziyade ruhlar incinir.
4
Hevesat oruçta, eyvah edince.
Siyamda hikmetli mana incinir.
Haccı eda için, seyyah gidince.
Harameyn-Arafat-Mina incinir.
5
Kur'an'i derslerden ırak olunca.
Kitap'la muallim: Sultan incinir.
Kalp, akıl Envar'a uzak kalınca.
Şarih ve Bedi-üz zaman incinir.
6
Dost fitne nar'ına, yakıt atınca.
Dostların hukuku-güven incinir.
Kardeş de insanı, nakit satınca.
Ebeveyn, kanın ve nüven incinir.
7
Masiva gönlünde yerin açınca,
Manevi duygu da, fazla incinir.
Bekadan, Fenaya ipin kaçınca.
HÛ'ya bağlı tutan, fuzla incinir.
8
Hevalı bir hayat, sona varınca.
Size hizmet eden, varlık incinir.
Bu halde kefeni, cana sarınca.
Sandık'ul amelin, darlık incinir.
9
Kadir vakit varki; edep arınca.
Hak yoluna gir ki; nefis incinir.
Tevbe et-emre uy, icap alınca.
Kalbe, ruha nur ki; iblis incinir.

09 Nisan 2021 Dallas

Fuzla. : En faziletli

Nespoon'un Dantelleri

Ahmet AYDIN

Bir Varşova sabahında kızımı okula bırakırken karşılaştık onunla ilk defa. Yol kenarındaki dört katlı bir binanın duvarını süsleyen bir resim beni çocukluğuma götürdü. Annemin örmüş olduğu, evimizin salonunda duran masanın üstündeki danteli bu binaya kim örmüştü acaba? Yoksa bu bir hayal miydi?

Çok geç tanımıştım dantelin Polonya'daki ismini; NESPOON. Gerçek ismiyle Elżbieta Dymna, "NeSpoon" takma adını "Neologizm" olarak tanımlıyor ve hayata karşı tutumunu yansıtan bir isim olarak kullanıyor. Ben sanatını geç tanımama rağmen o 2009 yılından bu yana sokak sanatı yapıyor. Eserlerinde halk dantel motiflerini, duvar resimlerinde kil ve enstalasyon baskılar oluşturarak kullanan, sıradanlığı fırça darbeleriyle harika bir sanat eserine dönüştüren bir sanatçı NeSpoon.

Polonya'nın eski kültüründe yer alan, solmaya yüz tutmuş, Anadolu'da gittiğiniz hemen her evde karşınıza çıkan, kah televizyonun üzerinde kah mutfak dolaplarında, çoğu zaman zigon sehpalarda size "Hoş geldiniz." diyen Ayşe teyzenin, Fatma ablanın dantelleri, şimdi başta Polonya olmak üzere tüm dünyayı süslemeye başlamış NeSpoon'un hünerli elleriyle.

Sokak sanatı nispeten modern gelişmenin bir ürünü sayılsa da sadece modern sanat stillerini yansıtacağı anlamına gelmiyor. NeSpoon da bunu göstermek için gelenekselliğe bağlı kalan işler yapıyor. Dediğim gibi, Polonya'nın çok eski dönemlerinde var olan ama günümüzde gözle görülen yerlerde çok karşımıza çıkmayan geleneksel el işlerinden biri sayılan danteli, sokaklara taşıyor sanatçı.

Hem geleneksel hem modern. Nasıl mı? NeSpoon, kendini sadece stencil kalıpları ve sprey boyalarla sınırlamıyor. Sokaklara taşıdığı işlerinde sadece dantele yer vermiyor aynı zamanda heykel ve boyama da yapıyor. Ama onun aşkı dantel.

"Dantel, kendine özgü kimliği olan bir el sanatı ve neredeyse bütün kültürlerde yeri var." diyen sanatçı, her dantel çalışmasında ayrı bir simetri ve uyum olmasının kendisini en çok etkileyen özellik olduğunu söylüyor.

Neden kendini sokak sanatlarına adadığı sorusuna ise, "Bana sonsuz özgürlük hissini veriyor" cevabını veriyor.

SOKAKLARINA ANNE ELİ DEĞMİŞ ŞEHİR: VARŞOVA

Polonya'da birçok şehrinde ve köyünde NeSpoon'un imzasıyla karşılaşabilirsiniz. Elinin ulaşabildiği her yeri dantellerle örmüyor adeta örtüyor. 2009 yılından beri başta Varşova sokakları olmak üzere dünyanın birçok ülkesinin şehirlerinde dantel figürüyle sokak sanatı eserleri yapan NeSpoon, "mural" adı verilen sokak süslemeleri sanatına yaptığı çalışmalarla yeni bir boyut getirdi.

NeSpoon sanatsal kariyerinde, 2009'da Marcin Rutkiewicz ile birlikte Açık Hava Sanatı Vakfı'nı kurdu ve Polonya'da açık hava reklam panolarının manzarayı nasıl tahrip ettiğini gösteren bir albüm çıkardı. Raczyński Kütüphanesi bu kitaba "2009'un En İyi Sonbahar Kitabı" ünvanını verdi. 2010'da Polonya sokak sanatı hakkında bir albüm daha yayımladılar. Bu yayın da 2010 yılında Pióro Fredry ödülüne layık görüldü.

Nespoon, yaptığı eserleri "sokak sanatı, çömlekçilik, resim ve heykel sanatının bir birleşimi olarak" tanımlıyor. İsminin dünyaca tanınması ise 2011 ve 2012'de, Fransa'nın önemli sokak sanatı mural* festivallerindeki ödülleriyle gerçekleşti.

Bu tip eserlerde, dantelin simetrisinin insana güven verdiğini söyleyen sanatçı, dantelleri kimi zaman örerek, kimi zaman boyayarak çevre süslemesinde kullanıyor. Topraktan çömlek yaparken keşfettiği danteli, şimdilerde gönlünün gittiği her yere götüren Nespoon, Polonya'da dantelin ne yazık ki, yaşça büyük insanların ilgilendiği bir uğraşı olduğunu söylüyor.

Polonya başta olmak üzere Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri, Rusya gibi farklı farklı yerlerde sanatını icra eden NeSpoon dantel örmenin Polonya'da da Türkiye'deki gibi bir dönem çok popüler olsa da şu an kaybolmaya yüz tuttuğunu söylüyor.

Günümüzde eserleri Avustralya, Tunus, İspanya, İtalya (Valverde, Sicilya), Hollanda, Fransa (Pont-l'Abbé), Polonya, Portekiz, İsveç, Avusturya, Hong Kong, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Hindistan'da sokakları süslemektedir. 2016 yılında, Yeni Zelanda'daki Remuera Beyaz Gece projesine de katılan Nespoon, burada Dunedin ve Auckland'daki evlere iki duvar resmi çizdi.

Polonya'da eserleri başta başkent Varşova olmak üzere Bielsko-Biała, Bobowa, Lublin, Wrocław ve Olsztyn şehirlerinde insanı hayran bırakıyor.

Sokaklarımızı çeyiz sandığına döndüren Nespoon'un sosyal medyada çalışmalarını yayınladığı Instagram hesabı da bulunmaktadır.**

Bugün dünyanın herhangi bir köşesinde bir binaya atılmış dantelli bir imza varsa, arkasında muhakkak Polonyalı Elżbieta Dymna'yı yani Nespoon'u bulacaksınız.

Beni alıp 35 yıl öncesine annemin dantel işlemelerine götüren ve Polonya'nın birçok sokağına, binasına evimin sıcaklığını o güzel dantel işlemeleriyle yansıtan Nespoon, binlerce teşekkür sana. Umarım yakın bir zamanda tanışır, ben de annemin örneklerinden birkaçını hediye ederim sana.

Polonyalı sokak sanatçısı Nespoon, önceki günlerde Fransa'nın Calais şehrinde yer alan dantel ve moda müzesi "La Cite de la Dentelle et de la Mode"'un duvarına dev bir dantel muralı yaptı.

Çiçekler ve yapraklarla tamamlanan karmaşık bir ağ gibi görünen anıtsal eser, Nespoon'un kendine özgü dantel eserlerinin bir devamı niteliği de taşıyor. Sanatçı, müzenin arşivinde bulunan katalogları inceleyerek 19'uncu yüzyıldan kalma binanın bir cephesini kaplayan eserinde 1894 yılına ait bir makine dantel deseninden ilham aldığını belirtiyor. Kuzey Fransa'da yer alan Calais, İngiliz tekstil üreticilerinin ekonomik ve sosyal zorluklardan kaçmak için göç ettikleri 19. yüzyıla kadar uzanan dantel yapma geleneğiyle ünlü bir şehir olarak biliniyordu. Geçmişte bu yerel fabrikalar dantel yapımı endüstrisinde benzersiz bilgi birikimine sahip olan 40 binden fazla kişiyi

Dipnotlar:

*Mural: Doğrudan duvar, tavan veya diğer kalıcı yüzeylere boyanmış veya uygulanan herhangi bir sanat eserine verilen ad.

**https://www.instagram.com/nes.poon/

Ben de Senle Gelirim

Kadir ÇELİK

**70 yaşındaki İlhan amcanın ziyaretini aksatmayan,
"Seni Kars'a götürseler ben yine gelirim." diyen eşi Elif ablanın hâtırasına**

Yaradanım kaderime eklemiş
O dediyse düşünmeden gelirim
Yıllar önce İlhan'a evet demiş
Senin ile yazılmışım gelirim

Üfül üfül memleketin yaylası
Sevgi kokar bizim evin havası
İlhan hoca, hocaların hocası
Kader sana yazmış ise gelirim

Muhammed'in (sav) sevgisidir "kördüğüm"
Farklı değil benim senden gördüğüm
Sevgisini çiçek çiçek ördüğüm
Senin ile yazılmışım gelirim

Aylar oldu hasretinle yaktılar
Çoluk çocuk hep ardından baktılar
Haksız yere seni hapse attılar
(Hak yolunun kaderidir bilirim)
Geri kalmam hep seninle gelirim

Yüce Rabbim uzak tutsun nefisten
Emin kılsın hilekârdan habisten
Ben korkmadım hasretinden hapisten
Edirne'den Kars'a kadar gelirim

Bu hanenin Elif'iyim efendim
Her halinin kefiliyim efendim
Yolun sonu cennet olsun temennim
Başa dönsek yine senle gelirim

Bin teşekkür düşüncene sözüne
Hasret kaldım gözlerine yüzüne
Ellerini ben de alır elime
Cennet içre ben de senle gelirim

Uzak dursun iblis bizim haneye
Dokunmasın ne Elife ne Bey'e
Gönül verdik çok güzel bir gayeye
İki gözüm, belki erken gelirim

AMİGDALA

Ekrem YURTSEVER

Size bugün amigdala ile frontal korteksi anlatayım.

Faaliyetlerimizi iki ana başlık altında toplayabiliriz.
Korkmak ve korktuğumuzdan kaçmak;
Sevmek ve sevdiğimize koşmak.

Bu duygular amigdaladadır.
Ama amigdala tek başına karar veremez.
Karşı karşıya geldiği durumda ne yapması gerektiğini bilir ama yapmaz.
Frontal kortekse sorar.
Senin kurallarına göre bunu yapmam uygun mu?
Ayıp mı, günah mı, yasak mı, çirkin mi?
İzin frontal korteksten çıkar.
Yap ya da yapma.
Bazen,
Sevgi o kadar güçlüdür,
Korku o kadar büyüktür ki,
Amigdala sormaz frontal kortekse,
By-pass eder.
İzin almaz.
Koşar ya da kaçar...

Bir duygu...
Dünyanın en güzel üç insanını biraraya getirir.
Gecenin 02'sinde,
Belki de 04'ünde.
Açlık...
Çok açtırlar.
Dayanılır gibi değildir.
2 hurma da mı yok?
Yok...

Ebû Heysem'e gidelim derler.
Birlikte kalkar,
Ebû Heysem'in evine giderler.
Gecenin o vaktinde...

Önce Ömer dokunur kapının tokmağına ve seslenir;
"Ebû Heysem!"
Çocuk daha yakındır kapıya,
Duyar.
Kapıyı açacaktır ama...
Babasına seslenir,
"Baba, Ömer geldi."
Çocuk amigdaladır.
"Yat oğlum Ömer ne arar bu saatte burada?"
Çocuk yatar.
Baba frontal kortekstir.
Kapı açılmaz...

Bu kez Hz. Ebu Bekir dokunur kapının tokmağına, seslenir;
"Ebel Heysem!"
Çocuk yine seslenir babasına;
"Baba Ebu Bekir kapıda."
"Yat oğlum; Ebu Bekir ne arar burada gecenin bu vaktinde?"
Kapı açılmaz...

Bu kez Efendimiz(sav) dokunur kapının tokmağına ve seslenir;
"Ebel Heysem!"
Bu kez frontal kortekse sorulmaz artık.
Sevgi öylesine büyuktür ki...
Çocuk koşar ve açar kapıyı...

Bize amigdalayı, frontal korteksi böyle anlattılar da biz mi anlamadık?!

**Sevgi o kadar güçlüdür,
Korku o kadar büyüktür ki,
Amigdala sormaz frontal kortekse,
By-pass eder.**

Ezan ve Simit

Ali CÖRE

"Bazen Türkiye'den bir arkadaşımla görüşüyorum. O sırada uzaklardan ezan sesi geliyor kulağıma. Hemen diyorum ki: "Sen şimdi susuyorsun. Ben ezanı dinlemek istiyorum." dedi hanımefendi.

Arkadaşı devam etti.

"Biliyor musunuz İstanbul'da bazı selatin camilerinin minarelerinden karşılıklı ezanlar okunur. Biri bitirir, biri başlar. Aynı makamdan devam ederler."
"Ben Üsküdar'da ezan dinlemeyi çok severdim. İki cami karşılıklı okurdu." dedi diğer arkadaş.
Arkasından Youtube üzerinden Üsküdar'daki Mihrimah Sultan ve Valide-i Cedid Camileri'nin karşılıklı ezanlarını dinlediler.
"Osmanlı döneminde ezanlar vakte göre farklı makamlardan okunurmuş." diye devam etti sohbetleri.
"Mesela sabah ezanı: Saba makamı.
Öğle ezanı: Rast makamı.
İkindi ezanı. Hicaz makamı.
Akşam ezanı: Segâh veya rast makamı. Yatsı ezanı: Uşşak ve hicaz...
Akşam ezanı biraz daha hızlı ve kısa tutulur mesela. Her bir makamın günün vaktine göre insan ruhunda farklı tesirleri varmış."

Devamında Türk milletinin İslam'a katkıları üzerinde durdular. Mimariden sanata kadar pek çok alandaki Türk İslam sentezi üzerine örnekler verdiler.

Mesela mezarlar ve türbeler...

Osmanlı döneminde mezarlar da mezar taşları da çok zarif Türk mimarisinin örneklerindendir. Mezarlıklar yemyeşil selvilerle donatılmış. Mezar taşları çok zarif. Kadınların, erkeklerin, çocukların mezar taşları farklıymış. Hatta mezar taşına bakarak o kişinin hayattaki mesleği bile belli oluyormuş."
"Ama bu gerçekten harika bir şey." dedi hanımefendi.
"Ama şimdi tüm yapılarda olduğu gibi mezarlıklar da yozlaşmış durumda."

Hanımefendi simidini böldü; pekmezli tahine bandı. Çayını yudumladı. Masadaki bütün yiyeceklerin adeta gram gram tadına baktı. Hiçbirinin tadının hemen geçip gitmesini, bitip tükenmesini istemiyordu sanki.

Küçük tabakta tulum peyniri vardı. Çok beğendi. Arkadaşı tulum peynirine çökelek dedi.

Ama sonra onun çökelek olmadığını ve keçi ya da koyun derisi içinde beyaz yağlı peynirin mağaralarda bekletilerek yapıldığını öğrenince hayranlığı iyice arttı hanımefendinin. O en çok kullandığı takdir ve hayranlık ifadesinin yineledi: "Bu harika bir şey".

Daha önce bu mekânda kahvaltı yapmıştı. Sofradaki tüm ürünler Türk ürünüydü. O kadar hoşuna gitmişti ki, takdir, sevinç ve mutluluğunu dile getirmek için "Ben şimdi cennette gibiyim." demişti.

Kahvaltı sofrasında maydonozun olması ona ilginç, zarif ve çok hoş geliyordu. Türk'lerdeki bu zevke hayran oluyor ve bu hayranlık onu mutlu ediyordu.

Türkiye'ye ve Türklere karşı ayrı bir sevgisi var. Türkçe konuşabiliyor... Türk yemeklerini çok seviyor. Yemek yapmasını öğrenmek istiyor. Her geldiğinde Türk kültürüne dair yeni şeyler öğreniyordu. Kavurmanın yapılışını, kuzu etinin pişirilmesini ve menemen yapmanın püf noktalarını dinliyordu.

Kendisi gibi avukat olan bayan arkadaşı ona el işi yapmasını da öğretmiş. Beraber ipçiye gidip çeşit çeşit ipler almışlar. Çeşitli örme modelleri göstermiş. Şimdi boş kaldıkça o da kendisi için bir şeyler örüyormuş.

Bizim gibi o da ezanı özlüyordu. Üsküdar'da Kız Kulesi'ne karşı simit yemeyi özlüyordu. Türk yemeklerini keşfettikçe mutlu oluyordu. Hanımefendi Polonyalı bir avukat. Çok nazik, çok görgülü ve çok dindar bir Hristiyan. Bizimle vakit geçirmekten çok haz alıyor. Biz de onunla bir araya gelmekten çok mutlu oluyoruz.

Bana Masal Anlatma

Gülçin Beyza YALÇIN

"Televizyon ailenin anahtar üyesi.
Bu üye zamanın çoğunda öyküler anlatır."
George Gerbner

Artık yeni bir ninemiz var, salonun başköşesinde oturup, bize masallar anlatan. Görmediğimiz diyarlardan, bilmediğimiz yaşamlardan haberler veren. Onun anlattığı her şey doğru, her şey kabul edilesi. İstersek dilersek, hemen başka masallara da geçer bizim için. Gayet de modern, çekici, albenili. Sözü sihirli, sözü kânun. Eski ninelerimiz gibi, köşede basma entarisiyle oturup, patik örmüyor, sıkıcı öğütler vermiyor. Her daim genç, taze, neşeli, canlı, kıpır kıpır. Hoş gerçi, masal bilen ninelerin, dedelerin nesli de tükendi galiba. Onun yerini televizyonlar aldı çoktan.

İnternet ve dijital platformlar gençler arasında hızla yaygınlaşsa da, televizyon halkımızın hayatındaki birincil yerini hâlâ koruyor. Ve hem ailemizin, hem de toplumumuzun en etkili üyesi. Toplumsal değişim ve dönüşümlerle hayat tarzlarımız hızla değişti ve değişmeye de devam ediyor. Ama sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarımız halen aynı. Yalnızca bu ihtiyaçlarımızı karşıladığımız mecralar değişti. Toplumun bir parçası olma, kendini takdir etme, heyecan ve eğitim gibi ihtiyaçlarımızı televizyon vasıtasıyla gidermeye çalışıyoruz artık.

Evet, televizyon programları arz talep ilişkisinin bir neticesi. Alıcı varsa satıcı da vardır. Yani reytingi kim kaparsa reklamları da o alıyor. Reyting almak içinde program yapımcıları çeşit çeşit programlar yapıyor, yöntemler deniyorlar. Ama aslında hepsi de insanın sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına göndermeler yapıyor ve dolayısıyla psikolojik doyum sağlıyor.

Ve aslına bakarsanız farklı gibi görünse de verilen mesajlar genelde aynı. Ve mesaj bombardımanı o kadar yoğunki kaçmak mümkün değil. Dizilerde, yarışmalarda, reality showlarda, gündüz kuşaklarında, reklamlarda aynı mesajlar, farklı farklı kılıklarda sürekli tekrarlanıyor. Sürekli tekrarlanması da etkisini artırıyor.

Yok bunlar, küresel emperyalist güçlerin oyunu, kahrolası kapitalist sistem falan diyecek değilim. İnsanların zaaf noktalarına seslenerek malını satmak isteyen uyanık bir satıcı sadece televizyon. Zaten sizin talep ettiğinizi, ambalajlayıp, abartıp daha fazla bir fiyata satıyor.

Bize ne vaat ediliyor programlarda, reklamlarda? Mutlulukla yüzleri ışıldayan her daim mutlu, her daim zengin, her daim başarılı insanlar. Sanal bir masal âlemi var ekranlarımızda. Kötü, fakir, çirkin vs. yok mu? Elbette ki var ama bunlar mutluluk, başarı ve zenginliğin etkisini artırmak için konulmuş yan unsurlar. Bir hedef konuluyor ve o hedefe ulaştıracak her yol meşru görülüyor.

Şimdi TV programlarında dizilerde verilen ana mesaj "Zengin ve güçlü ol." Mutluluk, kendini değerli hissetme, kendini gerçekleştirme, kabul edilme, onaylanma, saygı görme, sevilme gibi diğer mesajlar, yardımcı unsur. Yani diyor ki; "Zengin ve güçlü olursan, bu diğer ihtiyaçlarının hepsi de gerçekleşir."
İşte en tehlikeli mesaj!
Bunlara ulaşmak için her yol mübah. Zaten zengin ve güçlü olursan sonra bu imkânlarınla her hatanı örter ya da telafi edersin. Yol ve yöntemler arasında, çalışmak, alın teri dökmek, vefa, sadakat, fedakârlık, her ne olursa olsun doğru ve dürüst olma gibi şeyler yok. Ama yalan, hile, aldatma, üçkâğıt, köşe dönmecilik. Acımasızlık, zalimlik ve her türlü kötülük var. İyiliğin anlatıldığı diziler reyting almıyor. Popüler olan, öykünülen, rol model olanlar kötü karakterler. Ya da kötü şeyler, güzel ve yakışıklı karakterler ambalajına sarılarak kabul edilir hale getiriliyor.
Uzmanlar; "Kötülük her zaman vardı, ama hiç bu kadar dominant olup bir değer haline gelmemişti. Kötülük hem çoğaldı hem de daha görünür oldu." diyor. Peki, bunda televizyonun etkisi ne kadardır dersiniz?
Bir zamanlar çok tekrarlanan bir klişe vardı. "Canım kumanda elinde. Ne şikâyet ediyorsun. Beğenmezsen seyretmezsin." Evet, televizyonu bilinçli izleyen insan, zaten bunu yapacaktır; peki ya diğerleri? Bunun farkında olmayan televizyon karşısında savunmasız bir halde her mesaja açık bir şekilde oturan çoğunluk?
İzlediğimiz sürede kendi gerçekliğimizden kopup o sanal âlemde yaşıyoruz. Karakterlerle kızıyor, üzülüyor, âşık oluyor, onunla kendimizi özdeşleştiriyoruz. Arzularımızı, isteklerimizi, hırslarımızı o karakter üzerinden tatmin ediyor, belki kendimizin bile bilmediği, bilinçaltımızdaki o "kötü beni" su yüzüne çıkarıyoruz. Kabul edilir onaylanır ve görünür hale getiriyoruz. Toplumdaki patolojik haller, o karakterler üzerinden normalleştiriliyor. Hatta idealize ediliyor.
İnsanlar, daha kötüyü görerek kendi yaptığının, aslında çok daha masum kaldığını telkin ediyor kendine.

Kurgu hayatların üzerinden gerçek hayatlar yeniden kurgulanıyor, dönüştürülüyor. Mafya dizilerinin ilk çıktığı günleri hatırlayın. Senelerdir nasıl da ilmek, ilmek örüldü. Şiddet "değer" haline getirildi ve sokaklarda racon kesen bir sürü çakma Memati'miz Polat'ımız oldu.
Aslında verilen mesajın doğru olmadığını biliyoruz. Önce farklı geldiği ve zaaflarımızı okşadığı için, merakımızı çekiyor anlatılan. Onaylamadan, merak duygusuyla izliyoruz bir süre.
Sonra etkileniyoruz cazip geliyor. Ama sahip olduğumuz değerlerle çatıştığı için eleştiriyoruz, küçümsüyoruz, reddediyoruz. Bu dönem bir uyum süreci. İnsanın bu içsel çatışmayla devam etmesi mümkün değil. O zaman, ya vazgeçeceğiz uzaklaşacağız, ya da yeni değerler edineceğiz.
Ve müjde! Toplum olarak yepyeni değerlerimiz(!) oldu.
Ve sonrasında onaylıyoruz.
En son noktada ise olması gerekenin o olduğunu zannediyoruz.
-Ne yapalım zaman bunu gerektiriyor,
-Artık şartlar değişti,
-E canım bir tek ben ne yapabilirim ki?
-Ama herkes böyle.
Aslında bu söylemler kendimizi kandırmak için uydurduğumuz argümanlar.
Döngü; eleştiri ile başlıyor. =>asla olmaz => eh belki olur => neden olmasın => tabii ki olur => olması gereken budur; şeklinde devam edip gidiyor.
Bakın şikâyet ettiğimiz, ya da eksikliğini hissettiğimiz ne çok şey var ve bizi biz yapan, ne çok değerimizi kaybetmişiz. Kaybetmeye de devam ediyoruz.
"Sen çalış ben yiyeyim, Başkasının derdi, beni mi gerdi!" hayat mottomuz oldu. Ancak menfaatimize dokununca şikâyet ediyoruz.
İşte medya toplumun aynası. Hem etkiler, hem de etkilenir. Toplum ve televizyon iş birliği ile inşa edildi bu günler. Tuğla tuğla ördük ve şimdi de memnun değiliz ortaya çıkan ucubeden. Evet, aslında birçok bileşeni olan bu ucubede tek sorumlu televizyon değil, lakin aslan payı onda. Yarını inşa edecek olan da yine biziz elbirliğiyle. Geçmişe dönemeyiz belki, ama gelecek elimizde.

Bir Of Çeksem Roman Olur

Mehmet KARADAYI

"Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince,
Günler şu heyulâyı da er, geç, silecektir.
Rahmetle anılmak, ebediyyet budur amma,
Sessiz yaşadım, kim beni, nerden bilecektir?"
Mehmet Akif Ersoy

Beylik laflar etmeyi seviyoruz. "Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır. Benim derdim yağmur olup yağsa dağları eritir. Dağlar seni delik delik delerim. Ordunun derleri aksa yukarı aksa / Vermem seni ellere ordu başıma ka(l)ksa." Mübalağa sanatının bu müstesna ifadeleri hemen her sohbette ihmal edilmez replikler olarak tekrarlanır. Yaka bağır açılır. Dizler dövülür. Ama ihmal edilmeyen edilemeyecek olan bir ifade varsa o da "Hayatımı yazsam roman olur." cümlesidir.

Bu cümlelerin karşısına "Hadi bir of çek de şu karşıki dağı yık." diye bir iddia ile çıkmak istersin ama konu dertleşme olduğu için tutarsın kendini. Çünkü ortam ona müsait değildir. Bu cümleler başka bir ortamda dile getirilse drama uzak mizaha yakın olur. Çünkü mübalağa içinde biraz da alay barındırır bana göre. Ama son cümleye gelince dururum. Mizaha yakın görünen ve bazen de birilerine alay maksatlı söylediğimiz bu cümle aslında hakikatin ta kendisidir. Çünkü bir of çeken yıkamaz karşıki dağları. Derleri yağmur olup yağsa bir dağı eritemez. Ordunun karşısına çıkıp sevdiğini ellerin elinden kurtaramazsın. Ama hayatını yazarsan bir roman yazmış olursun. Kötüdür belki, kısadır. Anlatımı bozuk, kurgusu zayıf, ifadeleri kudretsiz, tasvirleri tutarsız, kahramanları şöhretsiz olabilir. Ama bunların hiçbiri o hayatı roman olmaktan çıkarmaz.

Ben size Kays B. Mulevveh kimdir desem dudaklarınızı büker, kaşlarınızı kaldırır ve omuzlarını umursamaz bir tarzda kaldırıp bilmem diye cevap verirsiniz. Peki Leyla'yı seven Mecnun kimdir dediğimde herkesin Mecnun hakkında bir fikri vardır. Çünkü Mecnun Leyla'ya duyduğu büyük aşkı kayıtlara geçmiş bir kahramandır. Kasidede vardır, Gazelde vardır. Mesnevide vardır.

Leyla ile olan aşkını anlatmak için divanlar yazılmıştır. Aşık olan her erkek bir Mecnun olma iddiasındadır. Çünkü tarihin belki de en büyük rol modelidir. Çünkü birisi Mecnun'un Leyla'ya olan aşkını kayda geçirmiş yani yazmıştır. Çoğunlukla gerçekte yaşamadığına dair bir inanç varsa da bazı Arap kaynakları Mecnun'u tarihte yaşamış bir şahıs olarak kabul eder. Esasında önemsiz ve halk arasında yaşamış sıradan bir kimliği olan Mecnun yaşadığı büyük aşk ve hakkında yazılmış edebi eserler sayesinde öldükten sonra meşhur olmuştur. İşte buradaki sır Mecnun'un hayatının yazılmış olmasıdır.

Bir şah oğlu iken Ermeni keşişin kızına aşık olan Kerem, Aslı'nın peşinde diyar diyar gezer, perişan olur ama sonunda muradına erer. Fakat bir büyü evlenen bu aşıkları ölüme götürür. Issız bir yere gömülen aşıklar unutulmaya mahkum edilmiş gibidir. Ama bir kişi onların hikayesini yazınca efsaneye dönüşürler. Kavuşup murat alamayan herkesin dilindedir Kerem ile Aslı hikayesi. Aradan asırlar geçmesine rağmen kızların adında yaşamaya devam eder Aslı. Kerem her aşıkta küllerinden doğup köze dönüşür.

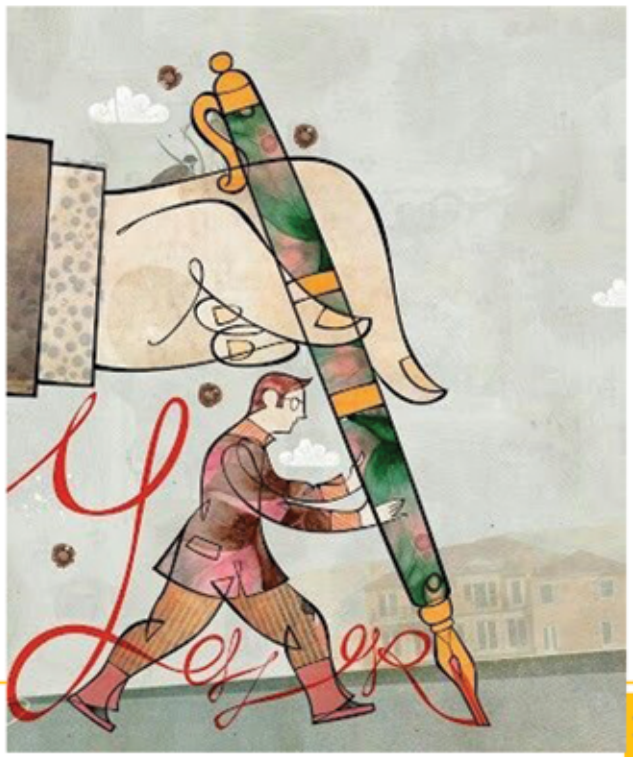
Sadece aşıklar ölümsüzlüğe kavuşmak yazıyla. Yeldeğirmenlerine savaş açan Don Kişot ve sadık hizmetçisi Sançe Panço da bu kervana dahil olur. Kahramanlık hikayeleri okuyarak aklını devlerle mücadele ile bozan sıradan bir insan dünyanın her tarafında bilinen bir kahramana dönüşür. Cervantes Manş'ın bu sıradan şövalyesini yazmasıyla tarihin şeref levhalarına kendisini de kaydetmiş asırlar boyunca anılmayı hak etmiştir. Tarih hayatı yazılan herkesin bir roman kahramanına dönüştüğünün örnekleri ile dolu. Yazılan da yazan da tarihteki yerini alıyor. Unutulmaz oluyor.

Maksat unutulmamaksa yazmak icap eder. Rahmetle anılmaksa, hoş bir sadâ bırakmaksa gök kubbede, bir değere sahip çıkmaksa, içinin yangınlarını söndürmekse, kendini ifade etmekse, tarihe not düşmekse, tanıklık etmekse olağanüstü zamanlara yazmak icap eder. Okunmak kaygısı gütmeden, şöhret beklemeden, nazarlara arz etmeden, kçmseden övgü ve yergi beklemeden yazmak icap eder.

Biz nasıl yüzyıllar öncesinden kalma bir esere değer veriyorsak bir gün birilerine ilham kaynağı olacağız belki de. Beki de bir araştırmanın kilidini açacak yazdıklarımız. Doğru verileri ulaştıracağız merakla bizi inceleyen torunlarımıza. Geçmişle bağlarını kuran, kurulmuş bağı güçlendiren bir delil olacağız.

Artık hokka ve mürekkep kullanmıyoruz. Sayfalarca yazıyı istiflemek, ciltlemek ve arşivlemek zorunda değiliz. Yazdıklarımızı tashih etmek için bütün metinleri teker teker okumak macburiyetimiz de yok. Parmaklarımızın hareketini yazıya geçiren makineler var. Seslerimizi yazıya geçiren bilgisayarlar. Kağıtta okumak istersek hemen önümüze çıkarıveren yazıcılar var. Artık bahanelerin ardına sığınmaktan vazgeme zamanı gelmedi mi?

Dağları deviremezsiniz bir of çekmeyle. Derdinizi dağlara dökmekle eritemezsiniz. Ordunun derelerini yokuş yukarı akıtamazsınız. Ama hayatınızı yazabilirsiniz. Ve o yazıldığı anda roman olur. Belki kısa olur. Anlatımı bozuk, kurgusu sıradan, olayları merakı celbedici değildir. Ama romandır o. Sizin hayatınızın romanı. "Hayatımı yazsam roman olur." diyenler dinleyin. Evet yazarsanız hayatınız roman olur. Ama yazarsanız.

YÜZLEŞME

Elif YURTSEVER

Salonda kanepeye uzanmıştı. Zil çaldı. Gidip kapı deliğinden baktı. Karşısında kendisini görüyordu. Gözlerini ovuşturup tekrar baktı. Kapıdaki kendisinin konuşmaya çalıştığını fark etti. Kulağını kapıya iyice yaklaştırdı. Sanki ses telleri hasarlı bir şekilde seslenerek:
"Lütfen bana yardım et!" diyordu.
Bir hışımla kapıyı açtı. Yüzü, enkazın içinde hayatta kalmaya çalışan birinin yaralı halini ve çatlakları olan ama yıkılmayan bir binayı andırıyor, gözleri dirayetli bakışları ile ayakta kalmak için mücadele veriyordu.
Gördüğünü unutmak için sıkıca kapattı gözlerini. Kirpiklerinin okları iğne gibi batıyordu. Kendi gözyaşlarının yakıcı ıslaklığında kapıyı var gücüyle itti. Ancak bir kere rüzgâra tutulmuştu. Akşamdan kalma bir hâlin içinde sayfalarca yazdığı kâğıtlarının uçup gittiğini gördü. Bir şiirin dizelerinden bakarak hayata;
"Ne var, bana ne oldu,
Odama nasıl doldu,
Birdenbire bu meltem?
Ve dalgalandı perdem,
Havalandı kağıtlar.
Odamda kıyamet var!" (*) sözlerini haykırıyordu. Nefesi kesik kesik. Üstünde bir ölüm anı acısı...
Kapının zili ve tokmağın hızlı vuruşları ile eşikte bekleyen kişi bağırmaya başladı;
-Kapıyı aç. Çünkü ben gitmeyeceğim!
Israrların yorucu baskısından kurtulmak için diş bileyen bir mahluk gibi anahtarları aldı, defalarca kilidi döndürerek kapıyı kilitledi.
-Git lütfen. Hiç gelmemiş gibi. Konuşmayı unut bir suskunluk çukurunda. Harflerin, ısrarların benim değil. Git buradan.
-Hangi cam kırığı batıyor söyle bana. Ben, bir şekilde ulaşmalıyım sana.
-Boşuna eşikte bekleme. Açamam anlasana.
-Neden ama neden?
Külçe ağırlıktaki bedeni kum torbası gibi yere yığıldı. Kapıyı çalan çalmaktan, açmayan kaçmaktan yorulmuş gözdeki yaş, musluğu bozulan bir çeşmeden fışkırır gibi boşanmıştı.
-Hem misafire git denir mi hiç? Yürünen o kadar yolun hatırına vefanın anlamı yok mu hiç aklında?
-Bana vefasız mı demek istiyorsun! Beni ne kadar tanıyorsun da bu şekilde konuşuyorsun?
-Vefa saygıdır yaşama. Çalınan kapılar ardında saklanmak değil. Hayata kapı aralamak, hayatın hatıralarla değerini artırmak, onu anlamaktır. Değil midir?
-Yargılamak ne kadar da kolay sana. Anlamak diyorsun da anlayış kaldı mı bu dünyada? Söylediklerimi kapının dışından ne kadar dinliyorsun acaba? Arayışta kalınca körleşebileceğin aklına gelmiyor mu hiç?
-Ben yolda olmaktan bahsediyorum. Niye yargılandığını düşünüyorsun? Kaçtığının, üstünü kapattığının farkında değil misin? Yol arayıştan ibaret değildir, farkında olmaktır hayatın, geçen zamanın, sana sunulan ikramların. Oysa sen dünyaya ait her şeyi ve herkesi kapının dışında görüyorsun

Duraksadı. Sinirinin, perde arkasındaki yorgunluğun içinden bakarak;
-Belki de doğru söylüyorsun. Ancak bu, fazla düşünmekten midir yoksa her adımda kırılan cesaretlerden mi? Sessizlik ile aşina olduğum yalnızlıktan mı? Bilmiyorum... İnsanların sözleri tanımlar mı gerçeği? Emin değilim... Hem gerçek zaten nedir ki?
-Seni anlıyorum. Sözler kâfi değildir elbet. Herkesin kendi var oluşunu tamamladığı bu yerde her insan kadar farklı tanımı vardır tabii. Ama ne sen beni ne de biz başımıza gelenleri yok sayabiliriz öyle değil mi? Öyle ki; "İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur."(**)
-Sen niye böylesin? Kor haline kör kalıp da acılarınla güçlenmektesin? Nasıl oluyor da her şeye rağmen yine yaşamayı seçiyorsun yeniden?
-Ölüm var bu dünyada. Yüzleştiğim günlerden geçtim. Bakma, ısrarlı vuruşlarımla yüklediğin ağırlık ile tükendim. Sen susturdukça beni haklı bir mahkûm gibi direndim. Güçlendikçe ise hayatla eğlendim ve şimdi seni uyarmaya geldim. Oysa sen her şeye sağır bir haldesin.
-Nerden biliyorsun bunu?
-Düşün ki sen bir su isen ebru teknesinin içinde, ben sana ebruli desenler verecek bir fırçayım. Oysa bulanmaktan, saydamlığından korkuyorsun. Ne bir gölsün ne bir deniz. İçinde ummanlar taşıyorsun da bir katre olsun damlamıyorsun hayata.
Bulunduğu yerde ışıklar söndü. Şimdi herkes onu izliyordu. Ne kapı vardı ne kapıyı çalan. Yıkılan kağıttan bir sahne dekoru içinde hayattı oynayan. Gösteri bitmişti. Herkes ayağa kalktı ama kimse alkışlamıyordu. Hayatına dokunan herkes oradaydı. "Kendinden dışarı çıkıp kendine bakmadıkça kim olduğunu asla bilemezsin." (***) yazılı bir pankart açtıklarını gördü. Kendi içinde boğulan birinin son nefesi içine çektiğini hissederek uyandı. Geçirdiği yalnızca bir uyku apnesiydi. Gözlerini açtığında evde tek olduğunu hatırladı. Saatin sesi kapının hiç çalmayan sesinin yerini almış yalnızlığın dingin sesi ile baş başa kalmıştı.

* Necip Fazıl Kısakürek-Takvimdeki Deniz ** Necm Suresi / 39 ***Jose Saramago-Bilinmeyen Adanın Öyküsü

Hakikatin Peşinde

Metin ÖZDEMİR

Yalan ağızdan çıktığı an havada yakalayıp o yalanı sahiplenecek milyonlar var. Ama yalan, arkasından milyonlar da gitse yalandır. Yalanın bu kadar taraftar bulması elbette ki cahillik, her şeye körü körüne inanmak, tarafgirlik, sorgulamamaktan kaynaklanıyor. Ne kadar zaman geçerse geçsin, ne kadar hakikat kilometrelerce yerin dibine gömülürse gömülsün bir an geliyor ve o hakikat arzdan arşa fışkırıyor ve tüm yalanları sahipleriyle birlikte rezil ediyor, tarihin çöplüğüne gönderiyor. Çünkü hakikat hep aynı. Hayattayken de ahirette de.

Herkes yalanın arkasından gitse ve hakikatin peşinde sadece siz kalsanız bile doğru düşündüğünüz, hissettiğiniz yerde kalmanız gerekmektedir. Yoksa okuduğunuz tüm kitapları, öğrendiğiniz değerleri alt üst etmiş olursunuz. Yalana değil hakikate gönül vermek gerek. Münafıklıktan uzak olmak ve yaşamak için. Öyle bir zamandayız ki en namuslu sözler bile en namussuzların dilinde ve değerler altüst olmuş. Din artık şekle dönüşmüş, münafık insanlar tarafından ciddi derecede dine zarar verilmiş. Cuma günü cuma mesajı atmak dışında elle tutulur bir değer kalmamış.

Tabii ki bu ahlaki erozyon karşısında ayakta kalmaya çalışan, kendini yetiştiren insanlar da var. Yardımlar bile artık sosyal medyadan yapılır hale gelmiş. Oysaki sağ elin verdiğini sol el bilmeyecekti...

Artık Diyojen'in gündüz vakti sokakta insan araması gibi insan arıyoruz dünyada. Sekiz milyar içinde sekiz insan arıyoruz gerçek anlamda. Eskiden güvenilmez kişileri sayıyorduk, şimdi güveneceğimiz kaç kişi kalmış onları sayıyoruz.

Zamanın soytarıları halkı eğlendirse de, uyuştursa da değerlerimizi birer birer yitiriyor, ahlaksızlığa doğru evriliyoruz. Çocuklara doğrulardan çok yanlışlar bırakıyoruz. Sonra bu kadar yanlış örnek içinde çocuklardan doğru olmalarını istiyoruz. Kendimiz doğru olabildik mi? Önce temsil...

"Hakikat her zaman tatsız bir ilaçtır."

Stefan Zweig

Kalpler kırık, gönüller yorgun, insanlar küskün ve mutsuz… Tebessümü unuttuk…

'Hakikat her zaman tatsız bir ilaçtır.' der Stefan Zweig. Tatlı yalanlara kanmak istediğinden midir insanoğlu bilmem. Ama hakikat acı da olsa kendini mutlu eden yalanlara değil mutsuz eden hakikatlere yönünü çevirmeli insan. Tıpkı ayçiçeklerinin yönünü güneşe çevirdiği gibi… "Bırakalım hakikat incitsin bizi, yalanlar ile avunacağımıza..." sözü ne kadar da doğru.

İnsanın; hakkı batıl, batılı hak görmesi aldanmanın başlangıcı, kul hakkına girmenin ilk safhası, kalbin, vicdanın kararmaya başlamasıdır. Kâmil insan hakikate hedefe kitlenir gibi kitlenmeli, kalbinin kararmasına, pas tutmasına asla izin vermemelidir. İzin verdi mi kalbi kömürleşse de artık geriye dönüşü bir o kadar zor olacaktır doğru insanlarla tanışmadıkça.

Peygamberlerin, evliyaların, asfiyaların başlarına gelenlerde, Kur'an-ı Kerim'de geçen kıssalarda hikmetler gizlidir. Hak ve hakikat peşinde giden herkes başına gelen musibet ve belalardan dolayı Allah'tan ümidini kesmemelidir. Sıkıntılar daha büyük lütuflara vesile olabilir. Eğer insan sıkıntı yaşamıyorsa endişe etmelidir.

Cemil Meriç'in "Onlar sanıyor ki biz sussak mesele kalmayacak. Halbuki, biz sussak, tarih susmayacak. Tarih sussa, hakikat susmayacak." sözü ne haklı bir serzeniştir. Kullardan saklananları Allah (cc) görmüyor, bilmiyor mu zannediyor ukalalar, vicdansızlar, merhametsizler? Şefkat ve merhamet timsali sevgili Peygamber Efendimiz'den (sav) hiç mi bir şey öğrenmemişler? Kul hakkına girebiliyorlar rahatça…

Hakikati hiç kimse bilmese bile, üstü örtülse bile o bir şekilde kendini insanoğluna gösterir. Diken gibi insana batar, sonrasında kendisine getirir görmek istemeseler bile. Ama bazen hakikat de yetersiz kalır güce, makama tapanlara… Onların sadece gözleri değil kalp gözleri de kapandığı için onlar hakikatin ortaya çıktığından bile habersizdirler.

Hakikate gözünü yumanlar, yalana itilmiş çırpınan kör, sağır, dilsiz zavallı insanlardır. Hakikati eğip bükmeye çalışırlar bu insanlar ama hakikat bükülmez. Tüm yalanlar gürültülü, hakikatler ise sessizdir. Ah bunu anlasalar! Hakikati geçici kapatabilirler sadece. Tüm hakikat ortadadır bazen… Ama gören gözler, hisseden kalpler için. Bazen görmek için iki gözden fazlası gerekir.

Kimden geldiğine bakmaksızın zalimin karşısında durduğumuzda, kimden olduğuna bakmaksızın mazlumun yanında olduğumuzda hakiki anlamda insan olabilecek ve güzel günler göreceğiz…

Tüm kalpler hakikat için çarpmıyorsa o kalbi de kafayı da taşımamıza gerek yok. İnsan olamadıktan sonra… Hak ve hakikati dünyada söylemeyeceksek ahirette bize faydası olur mu?

Dünyevi menfaat uğruna sustuğun her hakikat, dinlediğin her gıybet, iftira, yalan, farkında olarak veya olmayarak masumlara verdiğin her zarar kul hakkıdır. Ahirette karşına çıkmayacak mı zannediyorsun?

Doğruyu dünyada söylemeyen ahirette cennet sevdalısı olmasın. Allah (cc) kul hakkı ile gelmeyin diyor. Kimseye zararın olmamış olabilir ama sustuğun her hakikat, dinlediğin her gıybet, gözünü çevirdiğin her zulüm KUL HAKKIDIR. Öyle ince bir çizgi bu imtihan...

BU DA DEĞİL

İsmail GÜLERYÜZ

Bu da değildi isteğim ,
Bu da değil…

Övgüler , sevgiler , methiyeler
Ve dünyayla sana sunulan
Daha neler var neler
Ama ben biliyorum
İstediğim bu değil.

Abilikler , büyükler
Selam dursun küçükler
Ele konan öpücükler
İstediğim bu değil.

Ne herkesten hal hatır
Ne istersen al getir
Makamları ye bitir
İstediğim bu değil.

Seccadede gözyaşım
Hakka eğilsin başım
Yeri bilinmez naşım
İstediğim bu benim.

ANNEME

Tülin ÇEBİ

Ellerine rüzgar değmiş anne
Durma, çağır yüzümü
Rüyana geleyim bir gece ansızın
Serin bir bahar akşamı gibi evimize
Aç pencereni
Çağır yine beni eskisi gibi
Oyunun en güzel yerinde
Unut gittiğimi uzaklara
Unut dönmediğimi
Bir seslen "Sen"
Aç pencereni
Rüzgarlarla girerim belki içeri anne
Otururum dizlerinin dibine
Mutfağında aynı çay kokusu
Yüzünde hiç değişmemiş gülüşünle
Özlemişim seni anne
Bir çay içelim
Öyle sen anlat ben dinleyeyim bu sefer
Ve rüyalarda hiç konuşmayan dervişler gibi
Seyredeyim sadece yüzünü
Ben konuşamam anne bilirsin
Ağlarken hiç konuşamam
Konuşturma bugün beni anne
Ellerime saplanmış dikenler
Kanatıyorken hâlâ
Ağlamadan anlatamam
Bırak çayının deminde dağılsın bulutlarım
Ellerin saçlarımın arasında dolaşsın
Tam da en güzel yerindeyken bu rüyanın
Gölgemi alıp bir rüzgar
Yavaş yavaş uzaklaşsın...
Sonra rüzgarlara sor beni anne
Nefesine ayrılık saklanmış rüzgarlara
Sar rüzgarlara hasretini
Koy hasretimi üstüne
Savur ellerinle gökyüzüne
Aramıza girdiyse uçsuz bucaksız bu yollar
Seni ancak gökyüzü anlar anne
Beni ise rüzgarlar...

ÜSTAD

Fuat ÇOMAKLI

Olcay Bey'e ithafen

Aydınlanan havaya göz gezdirdim. Perde sıyırdığım hâliyle kalmıştı. Gün güneşin şehri ısıtması ile hareketleniyordu. "Üstad Şef" derdim. Öyle hitap ederdim. Mesaj attım, anında cevapladı. Üstad "Uyumamışsın." dedim. Bende ıstırap dolu anların başlangıcı oldu.

Uyuyamıyordu. "Aylar var ki bu gözler uykuya, uyku bu gözlere hasret kaldı." dedi. Kovidin evlerine misafir olduğu günlerdi. O gün kendisi bize yakın başka evdeydi. Biraz muhabbet ettik. Güzel bir ilkbahar sabahıydı. "Kahvaltıyı birlikte yapalım." dedim. "Olur." diye mesaj attı. Komşum ile beraber evinden mandala tutturulmuş yukardan bırakılan reçeteyi alarak Yıldızkent'e doğru yola koyulduk. Yolda sohbet, muhabbet çok iyiydi. Reçeteyi eczaneye bırakarak kahvaltı yapacağımız sitenin önüne park ettik. Birlikte yüksek lisans yaptığı kendi gibi bir dostuna denk geldik. Onu da alarak hep beraber kahvaltı sofrasına oturduk. Sofrada ortam çok güzeldi. Konuşmalar sohbet-i canandı. Kelle paça çorbasıyla kahvaltıya başladık. Ben çok sevdiğim için iki tabak aldım. Kahvaltı sofrası doluydu. Sofrada yan yanaydık. Üstad dedi ki "Uzun zamandır ilk kez iştahlı kahvaltı yapıyorum." Hepimizin gönlünde gözlerinde mutluluk parıldadı. Sofra daha da şenlendi. Ertesi gün yine üçümüz birlikteydik. Ramazan öncesiydi. On bir ayın sultanı bereketiyle rahmetiyle geliyordu. Herkeste tatlı bir telaş, toplumsal sorumluluk duygusu yaşanıyordu. Telaşlı koşuşturma esnasında bir arkadaşına da uğradık. O da bize cağ kebabı ikram etti. Cağ kebap gerçekten güzeldi ki üç tane yedi. Morali iştahı daha da iyiye gidiyordu. Hepimizi sevindiriyordu. Orucu Sivas'ta tutacaktım. "Arkadaşlar" dedim "sosyal medyaya ramazan molası. Telefonum kapalı olacak." Hüzünle vedalaştık. İki hafta sonra Erzurum'a dönmek zorunda kaldım. Olcay Bey'in kovidden dolayı hastanede olduğunu duydum. Telefonda iyi olduğunu söyledi. Dualarımızdaydı her daim. Son hali bile selamdı, umuttu, metanetti.

Yorgundu, yormuştu hayat kendini. Üstad huzur insanıydı. Yaşanan hadiseler Palandöken Dağı'nın başına gelseydi belki dağ çöker, çukur haline gelir göl olurdu. Bir gün "of" demedi. Kadere tam teslimdi. Üzerine düşen vazifeyi yapıyor "Gerisi benim işim değildir." diyordu. Aktif sabırla, sohbet-i cananla, tebessümle karşıladı her şeyi. Sevenleri çoktu. Nasıl olmasın ki tam bir beyefendiydi o; olurdu elbette, hem çok hem de içten. Yoğun bakım günlerinde dünyanın her yerinde içten dualar edildi, Kur'an okundu. Ama vakti gelince ne ecel öne alınıyor ne de geriye bırakılıyordu. Yerin doldurulur mu bilemem ama hep örnek oldun bizlere. "Mevt, vazife-i hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekandır, bir tahvîl-i vücûddur, hayat-ı bakiyeye bir dâvettir, bir mebdedir, bir hayat-ı bakiyenin mukaddimesidir." Yalnız kalmadı son anına kadar. Artık gel deniyordu. O da davete icabet etti.

Ağuşunu açmış hepimizi bekleyen ücret diyarına tebessüm ederek, terhis biletini alarak mutlu bir şekilde gittin. Seni çok ama çok özleyeceğiz can dostum Üstad.

Zihindeki Adalet Sarayı ve Kırıkların Tartışması

Alexandra NİZNANY

Gelecekte ne olacak?
Nasıl bir sonum olacak?
Bir gazete sayfasında küçük bir köşede ismim;
Sadece bir kağıt parçasında mı olacak? O da şanslı isem.
Sahiden, bu korkuyu görmezden gelir isem endişem ile oluşturduğum gerçeklerden uzak kalabilecek miyim?
Sahiden ne yapıyoruz biz? Neyi tartışıyoruz bu hayatta?
Başkalarının doğru dediklerini, kendi düşüncemiz olmadığı için sahiplenmek doğruluğunu onaylıyor mu ki?
Hata yapmam gerekmez mi? Kendi doğrularımı ve yanlışlarımı kendim biçip tartamaz mıyım? Bir çocuk bunu yapamaz. Yapamaz ise neden çocuk muamelesi görmüyor.
Neden yaptığı hatanın ne olduğunu bilmeden başını sessizce eğiyor?
Genç iken büyük hatalar yapmaz isem, ne zaman yapacağım?
Ben değilse kim?
Şimdi değilse ne zaman?
Neden başkalarının hayatını yaşıyoruz, yaşamaya çalışıyoruz? Kendimizi kabul etmek o kadar mı kötü?
Hayat, evren o kadar mı bencil ve acımasız bize karşı.
Toplumda yerimiz olsun diye toplum ile birebir aynı oluyoruz.
Kimse kimse değil.
Herkes hepsi.
Herkes aynı, ama asla bir değil.
Sahiden, soruyorum size.
Neresi ki burası? İnsanların sessizce yaşam mücadelesi verdiği derin bir savaş mı? Yoksa kör insanların inandığı bir gökkuşağı mı?
Sizce de, birbimizi,
Kendimizi kandırmaya gerek var mı?
Bu savaşta kaybetmeye yer koymadan,
Kazanmaya gerek kalmadan,
Savaşmadan barışmaya gerek yok mu?
Bence sen ve ben,
Bizler ve onlar,
Kan dökmeden,
Gözyaşı dökmeden,
Buradan göçüp gitmeden,
Sevdiklerimizi sevip,
Tekrar birleşip
Yeniden gülmeliyiz,
Sevmeliyiz.
Bilmeliyiz

Şeb-i Yelda

